

ШЫН

РСФСР-нин Компартиязынын Тыва рескомунун, Тыва АССР-нин Дээди
Совединин болгаш Министрлер Чөвүлелинин органы

ӨӨРЕНИРИ-БИЛЕ

Амгы үеде чурттуу дээди болгаш ортумак өөренилге черлеринче кирер дээр анык оолдар, кыстар университеттерин, институттарын, училищелерин, техникумдарын хүлээп алышкын комиссияларынче өөренири дилээ билдиринкилерин кирип турар.

Бо чылыа Кызылдын башкы институтунун факультеттеринге 380 кижини хүлээп алыр. Бизар өөренири күзүн аныктар боттарынын билдиринкилерин июль 13-түн 13 шапка чедир кирип ужурулг. Дүггө чедар 841 билдиринки кирип.

Бир эвес эртемнер аайы-биле алыр болза, орус дилче-математика болгаш информатика 48, география болгаш төөгүжө 106, физика болгаш информатика 48, математика болгаш информатика 123, биология болгаш физиктиг кижизилтеже 104, биология болгаш химия 21, педагогика болгаш методика эге өөренилгезинче 98 киж өөренир күзелин илереди, билдиринкилерин кирип.

Биология болгаш химия, физика болгаш информатика эртемнеринче кирер кижилерин саны эвээр. Чамдык эртемнерге чангыс киж өөренир черге 4-7 чедир кижилер аразына конуш чоруу эгелзэн.

КИРИШКЕШ, ЭЭП КЕЛГЕН

Улан-Батор хоорайга делегей чергемиз турк дыл төрөлгү уластарын фестивалы болуп эрткен. Алаа бистин республикадан «Тыва» ансамбли кирип чораа, ээп келген.

Моол Арат Республиканын найысылтаы — Улан-Батор хоорайнын чурттагылары болгаш чалаттырган аалчылар бир иседе амык үненип иштине хомус, хөмөй, каргыраа, сыггыттын аялгаларын язы-бүрү сөөк-азы кижилерин күзеткенни диниан. «Тыва» ансамбли боттарынын көрүзүлгелерин чараш күзүлдү, конуну макталыа чедип алган.

Ансамблдин составыга хоочун сыгытчы, хөмөйжи Маржамал Очур-оолович Ондар (Бора-Тайга суур, Сүт-Хөл району) киришкен, боюнун уран талантынын моол чога болгаш оон аалчыларынга бараалгаткан.

Делегей чергемиз оон фестивалыга кытатар, японнар, көрейлер, калмыктар, буряттар база киришкен. Оон анында Америка болгаш Европа дилтерден эртемденер база сонугар келген.

РАЙПОГА ДУЖААГАН

Чоон-Хемикте «Болышев» совхозта Алевтина Монгуштуу ууртуканы ногажылар эвээр бо чылыа аш-чөмөг хергелзери-биле эвээр эвес ногаа культу-раларын тарып олурткан.

Он кижиден тургустунган арешдаторжы бо эвенонун ажилчиннары беш келгел шөлде клаустаны, помидорун, огушени болгаш морковту база согунаан олурткан, бо аш-чөмөг оон агаалздын багай эвес чоруулу турар.

Дуржулгагал ногажылар Клава Куздар, Руслана Севек, Руслана Монгуш, оон-даа ескелер боттарында быжылган участоктарында хой дүжүтү алырына бузурелдигер. Олар районнуу сазыларынга 40 килограмм хире баштайгы ногаан күлчаны дужааган.

Ногажылар дүтү буюу чартык гектар шөлдүн ботун аштап, сугаттыа чоруткан.

УЖУРАЖЫЛГА БОЛУР

РСФСР-нин Компартиязынын Тыва рескомунун ху-ралдар залына партиянын, күш-ажылдык болгаш дайыннын хоочуннары-биле ужуражылга болуп.

Республиканын девискээринде он дөрт районундан 21, Кызыл хоорайдан 29 хоочуннар келди. Ужуражылганы РСФСР-нин Компартиязынын Тыва рескомунун бирги секретары Г. Ч. Шарипов аймаар.

Ада-чуртуну Улуг дайыннын киржик-чизи Н. П. Кононенко (Кызыл район), республика-нын хоочуннар чөвүлелинин даргазы Т. Ч. Норбу, партия-нын болгаш күш-ажылдын хоочуну Б. С. Кошкар-оол (Улуг-Хем), социал хандырылга министри С. Д. Киров, партиянын болгаш күш-ажылдын хоочуну В. И. Узек (Чоон-Хемчик), партиянын болгаш күш-ажылдын хоочуну В. С. Тамдын-оол (Тоюу), Ада-чуртуну Улуг дайыннын киржик-чизи А. П. Абросимов (Тамды), Тес-Хем районда хоочуннар чөвүлелинин даргазы Д. Б. Салчак, Ада-чуртуну Улуг дайыннын киржикчизи С. К. Якимченко (Ада-Хем), партия-нын болгаш күш-ажылдын хоочуну, Ада-чуртуну Улуг дайыннын киржикчизи Д. М. Дажыма (Эрзян) олар ужуражылга боттарынын санал-ооналарын бээрлер.

СЕПТЕЛГЕ ЭГЕЛЭЭН

Чай келген. Албан организация, бугурулге черлери болгаш ажал-агылар чайнын изиг хүнеринде кыш-ка бестелкич, септелгени чорулар.

Тывага улусчу революциянын 70 чыл оюн төлөвтүг уткуур талазы-биле доктаал үнгенден бээр үш ай ашкан. Алаа бестелкич ажал-агылар чоруулу эгелзэн. Алдан-Маздыр аттыг чурт-шинчилел музейи бодунун турар черин болгаш сал-дууларын септээр талазы-биле бестелкич ажал-агылар чоруу-луп келген.

Амгызыла музейин совет болгаш делегей заллары септел кылыры-биле оон иштики дерилгелерин дүжүрүш, бугу, аштарын-биле дашкаар үндүрүп, стелдигерин кылы-ры-биле чазыар ажал-агылар чоруулу турар. Музейин ча-заныкчы Д. Я. Интира залда турар стол, сангалыларын дүжүрүш, чамдык черлеринде кирип даштары хаарылаан, тымгыр, туудугу чоруулу көрүзүлгү турар.

Баштай музейин администрация олар өрзөлдери доос-каш даштарын эгелзип ийи залды септелгенине кирер. Оон залыга Тывага революциянын тилгизинин 70 чыл оюнун дугайында экспонаттарын, чурат чураттарын, эркен төөгүчү бижик чүлдери дөлзөр.

ЧАА БИЧЕ БУДУРУЛГЕ ЧЕРИ

Экономиктиг харылзаалар

Рынок экономикамынче шил-чилгенин үезинде чер-чер Со-веттеринге, бугурулгелерге боттарынын бар аргалары-биле биче бугурулгелерин, ко-оперативтерин тургузуу, бот-тарынын экономиктиг базазын быжылган, бугурулгелерин ор-тазы салып алыр аргаларын калбаа-биле ажилгай берген. Ону Ак-Довурак хоорай Со-веттеринге, «Тыва даг-дугу» комбинатта херек кырында амьдалга боттандырып эгелзэн.

Хоорайнын салыг шугу-мунда биче бугурулге чери «Га-рант» деп чаралат-аттыг са-дыгыларын Постоянныи суур-да нежекип келгенин хой са-дыг алышкыр эскерген боор. Ол садыгларда идик-хеп, аш-чөм болгаш амьдалга, ажал-агыга хергелзэр чугу-ла, ховар барааннары са-дып, чоңдан чагыларын хү-лээп ал турар.

«Гарант» биче бугурулге черин Ак-Довурак хоорай Со-веттеринге күсүмү, хоорайда күрүнө банкызынын салбыры болгаш «Тыва даг-дугу» ком-бинат ажаллаадырган. Ону каттышкан бугурулгелер тур-гузар, хуула ажал-агы чору-лулу турарларга дузалар кылдып тургускан. Бодунун үлгүлүр бугурулгелерин тур-гускан, албан организация

челеринин чагыларын күүс-дир, коммерция ажалын ол организациялар. Чангыс сөс-би-ле, ол ам безин үлгүлүр-ком-мерция ассоциациязы кылдар хуула берген.

Чоокта чаа «Гарант»-нын директору А. А. Ширнев-биле ужуражып, каш сөс солтур аргалык болган бис.

— Бистин биче бугурулге черин коллуула бугурулге-лерин, организацияларын, хуу-зунаа ажил чоруулу турар кижилерин ережюк чугула материалдар, дериг-херексе-лдер, станоктар-биле хандыр сорулгалыг тургускан. Оон сонда ол чорутуу калбак ре-гелдизин барааннары кы-лып, өскө черлерден тып, чо-нга садып турар болу берген. Ынчаарга оон эвилел иштин-че үнүп, салыг харылзаала-рын сайырларында бо чыл-дын май эгизинде оон Виль-носта Мурнуу-Балтий эвиле-ли дээр салыг-чиг эт биржа-зынын кежигүнүгө киргенин бодур. Ынчанга «Гарант» ам Вильноста «Балтик-Артс» болгаш «Юбес» дээр ийи ак-ционерлиг пилител-биле, «Ортекс» дээр украин фирма-биле база француз корпора-ция «Ника»-биле дорт, эви-лелти харылзааларын тургу-сқан. Оларын аразында чар-

дынган керээ бугурулге «Га-рант» ол биржанын акционер кежигүнү болуп, алаа кирген салыктын хуузу-биле барааннар солчуушкунуна, дериг-херекселер, станоктар алырында бүрүп эгелзип. Арайла багай чүве, бистин Барыш-Хемчиктин бугурул-гелеринин албан организа-ция черлеринин бистин арга-ларысты ам-лаа эки бил-бейн, чагыларын улуг-ла хөөн чок кирип турары боор-дур—деп, директор чугала-ды.

Чурт иштинге харылзаала-дан анында, «Гарант» Ак-До-вурактын № 3 профтехучили-щези-биле, «Дөң-Теренин» совхоз-биле, районнуң кыш-ажал-агы чери-биле кады ажилдаарынын керээзин чарган. Ол ам-лаа кады ажилдаагы кезелдерин ча-рарына, кооперативтер, кат-тышкан биче бугурулге че-рлерин, өг-бүлө бригадалары тургузарына, хуу ажал-агы организацияларынга киржи-ринге, деткиме көрүзүлгенин белеп. Оон-биле кады ол ба-жындаа ажил чок олурар кижилерге дузалыжып, ба-жындаагы кылдар ажалдар тыпчып бээрине, оларын кылган продукциянын салып-сайтарынга база дузала-жыр. «Гарант»-биле кады

ажылдажылганын керээзин чарган биче бугурулгелер, кооперативтер, өг-бүлө бри-гадаларына шалын төлөв-рини айтырын шиптирлээрин ол база бодунга ал бодур.

«Гарант»-нын кол тургу-зуучуларынын бирээзи «Тыва даг-дугу» комбинат алаа ийи салдыг черин, катора өрзелин болгаш үлгүлүр барааннары кылып бугурулге бичи пех ажалдар черин тускайлап бер-ген. Ол пехке дилиг матери-алдары кылып, оон улуг эвес хемчээлгид ажал-сава шафта-рын, столдарын, сандаларын, өгелгелер тазыштыр чазан эт-херекселди кылып үндүрер. Ол-ла пехке кадаларын, өскө-ка-лаа тууду материалдарын кылдыр көрдүнгө.

Бо биче бугурулге чери чоңдан херек чок апарган, ыччалла-даа ажиллап болуп барааннары тып алгаш, оларын боттарынын салдыг четкизин дамчытыр салдын организациястап турар. Постоян-ный суурда № 2 садыга (оон мурунда каньелары ча-рааннары турган черде) чо-ндан чагыларын хүлээп ал ту-рар. Чагыларын боттарына херек барааннар кылдып алырына, зар, улуг хемчээл-диг барааннары (бажыч че-рекселдер, мотоциклдер, ни...) сатып бээрине хүлээп

ап турар.

Ак-Довуракта чаа ажил-тынган чедикиниги ажил-лап эгелзэн «Гарант» биче бу-дурлге черинин мурунда планнар хой, Чагы үеде ол соок суксун аймаан, пирожки-лер саларын-лаа организа-стаар деп турар. Чангыс сөс-биле, ол чоңуну хергелдизин хандыр өөренип көөр, оон азын-биле ажилын дүрген эде тургузуу ажилдар алаар.

База бир солун чүве—«Га-рант» Ак-Довурактын № 3 профтехучилищезинин бааза-зына бугурулгелер адырла-рынын аразынын менеджерлер болгаш маркетинг мергелжи-леринге бир ай хуусаалыг курстарын Красноярскинин болгаш Москваның тускай эртемнигелери-биле ажалдар деп турар. Алаа өөренилге бөлүктөрүн четтеле алгаш, биче эгелзэр. Ынчанга «Га-рант» бугурулге черин со-нуургаан айтырларын кы-жилер оон каторазынага («Тыва даг-дугу» комбинат-тын эгелзелгенде) челе бер-геш, билип ал болуп. Оон-биле керээ чарган организа-цияларын, хуу кижилерин-лаа чачыттарын «Гарант» маа-дылап турар.

Чалов МАНДЫНЧЫ.
Ак-Довурак хоорай.

ДУГУРУШТУНГАН

ССРЭ Президентини М. С. Горбачевтин болгаш тос рес-публикаларын удуртукчула-рынын ужуражышкынын июль-8-те Ново-Огаревога болган. Чеди чурттарын удуртукчу-лар-биле ужуражыр дээр ССРЭ Президентинин Лов-донга бары-биле холбашкан айтырларын чугалажып керген.

Бо айтырыг талазы-биле М. С. Горбачев тодаргай дин-надыг кылган. Делегейин экономикамынче ажилдажыл-генине ССРЭ-нин каттыжып киреринин, оон-биле улуг хем-чээлгид болгаш бот-боттарын-га ажилгы кыды ажилла-жылганын сорулгаларын Пре-зидент тайылбырлап чуга-лазы.

Ол айтырыг чугалажып көөрүгө РСФСР-нин Прези-дентини В. Н. Ельцин, Узбек ССР-нин Президентини И. А. Каримов, Украин ССР-нин премьер-министри В. П. Фо-кин, Белорус ССР-нин Дээди Советинин Даргазы Н. И. Мещеряков, Кыргызстан Респуб-ликасынын Президентини А. А. Акаев, Талжи ССР-нин Прези-дентини К. М. Махматов, Казак ССР-нин премьер-ми-нистри У. К. Караманов, Азе-рбаиджан Республкасынын Дээ-ди Советинин Даргазы Э. М. Кафарова, Туркмен ССР-нин премьер-министри Х. А. Ахмедов, ССРЭ-нин премьер-ми-нистри В. С. Павлов кириш-кен.

Лондонга чугалажып көөр айтырларга хамарыштыр ССРЭ Президентинини санал-дарын ужуражышкына чүве чугалаанар чүдүлдү деп са-нап керген.

Бо айтырыг талазы-биле дугуруштунган турштун чо-гумчалыг болгаш эш бугурун байдалыга болуп эртен че-вүүлел хураала чедип алган.

Чөвүлө хураал дугайында тодаргай информацияны со-лунарга мейс парлар.

(СЭТА).

ССРЭ ПАРЛАМЕНТИЗИНДЕ

ССРЭ-нин премьер-мини-стрини оралакчыныга, даш-тыкы экономиктиг харылзаа-лар министри К. Ф. Кату-шевти томулар дугайында айтырыгын сонгаарлаадыр ССРЭ-нин Дээди Советинин сессиязынын эртенги хураалы-га шиптирлээ. Бугурулгенин ажалдар шипээ чок болу бээрини (хоозуар бээр-нин) дугайында хоолу төлө-вилдинин дугайында ССРЭ-нин премьер-министрини би-ри оралакчы В. И. Шерба-ков илеткеп кылган.

(СЭТА).

ШУГДÜНЕР, НЕГЕЛДЕЛИГ БОЛУР

Улус депутаттарынын Мөнгүн-Тайга район
Совединин онгу чыыжынын алдыгы сессиязы
болуп эрткен.

Откөтүгү үенин иштинде райкүсөмүн хураалдарына яны-бүрү 177 айтырларын сайгарып чугалашкан. А 24 айтырларын үзе шиптир-лел, оларын күсүлдесин доктаамал контролыга алган болгаш райкүсөмүн кежигү-неринин, килдистер эргелек-чилеринин, бугурулге черле-ринин удуртукчуларын шиптирлерин боттандырыны-га ажилга харыскалганын күсүмүнун даргазы, оон ора-лакчылар доктаамал холга ап, олардын шыгыны айтыр-рын, хүлээп алынганын шип-тирлерин күсүлдесин чедип алыр талазы-биле чамдык ажал-агылар кылганын илеткеп-чи-даа, санал берген депутат-тар-даа чугалап турган.

Откөтүгү үенин иштинде күсүмүнун хураалдарына ке-дээ ажал-агы талазы-биле сес айтырыгын, бойдуз кам-галаанын, салдыг хандырыл-ганын, кадык камгалаа-нын, улус өөренилгезинин, культуранын болгаш күш-кул-тура база спортун ажилып чугалажып керген. Ол ыш-каш Каргы, Мөген-Бүрен ке-дээ Советтеринин ажал-чору-дугазынын дугайында чуга-лажып көргөни райкүсө-мүнун даргазы Ш. И. На-мы бодунун илеткелине чуга-лазы.

Дыкка хой улус депутатта-ры боттарынын ояанган аалгаларын ак сестидиг

рар. Кирген айтырларын хой нуруузу чуртталга шөлдүн хуваалдазы, автомашына болгаш мотоциклдерин са-дары, даштыкы бугурулгелер-нин ховар барааннарын үлгүлзеп, чамдык ыштан кылган өгүн, оон дериг-хе-рекселерин сазар талазы-биле айтырлар тургустунуп турган.

Ол ышкан күш-ажылды коллективтеринин, албан орга-низация черлеринин удуртук-чуларын аттарына хому-далдар кирип турарын, уру-лар салкитеринге чаштарын тургузарынын дугайында, хы-зыгаар таможазынын хуу чурумун сагынынын айты-рыларын чини-биле тургус-тууну келгенин илеткели болгаш санал берген депу-таттар чини-биле тургускан.

1989-1990 чылдарда илээ ажал-агынын бугу азыла-рында белки көрүзүлгелерин болгаш дээр Мөнгүн-Тайга район республикага тилеки болуп, РСФСР-нин Компартиязынын республика коми-тетинин Тыва АССР-нин Ми-нистрлер Чөвүлелинин бол-гаш профсоюздарын шиптир-лел Кызыл түгү-биле шап-наткан болгай. Ам ындай көрүзүлгелерин чедип алыр бергелзэн. Бо чини беш айтырларын түнелде биле алыр-га, малдын массалыг оол-дашкын үезинде каянчы-зында-даа артык улуг кога-ралыг болгаш каражалыг болгаш демежгелзэн. Хойжу бригадаларда, кожанарда хой когарал болганын илет-

келчи-даа, санал берген де-путаттар-даа салгыш аарып чугалап турдулар.

АУК-түн даргазы К. Д. Чындын-оол беш ай иштинде районда ажилдап турар спе-циалисттерин аразында зоо-техниктен ажаллаадыр хире кижип тыппай, өскө черден зоотехник кижип экеп алыр дээзин чүү деп тайылбыр-ларгай. Ол чаа келген кере-жиге бажы-балтат херек болгай. Боттун улустары ба-жын дээр оочурлап чоруу турда, ол кижиге бажы бээр албалаттына бээр шыка-жыл. Депутаттар чөптүг шуг-гүмчүлдери кылганар. Оон К. Д. Чындын-оол шын түн-вельди үндүрер ужурулг.

Чамдык депутаттар ажил-да четкестерин чини-биле шуггүмчүлдү.

Депутат Д. О. Саа, РСФСР-нин Компартиязынын Мөнгүн-Тайга райкомунун бирги секретары:

— Коммунист депутаттары-биле ажилды куштелдирип, оларын бодуну тургускан бис. Депутат бугурулгенин сонгуучулар ортузунга чорулар ажал планын тургускан. Ону доктаамал контролыга алган.

Депутат С. Ш. Иргит, ССР Эвилелинин 60 чылы аттыг совхозтун директору:

— Ам рынок экономикамын-че шиптир болгай бис. Хо-лун эртин азыралыкчы чо-ран бис. Ам оон уштарын эзе келген. Арешдаторжы болгаш арат ажал-агынын

эгелел турар кижилерге өнү-чүлгө бээрде, бодамдык болгаш оварымчалыг болу-ру чугула. Советтарын малчынары, ылангыя эконо-мистер бугу чүвени санап билер ужурулг.

К. Д. Чындын-оол, райкүсө-мүнун даргазынын оралак-чызы, АУК-түн даргазы:

— Районун совхозтарында ийитини малдын чидери, оорга алыры, самгалдары бо чылдын беш айларында, эркен бугу чүвени алаа денизгере, хой алдыры. Ра-йонун улуг зоотехниктине ажилдагып дег кижип тыппа-дым. Эскерткен специалист-кекелгеш, бажы-биле ханды-варын дилеп тур мен.

К. И. Усупун, Мөген-Бүрен көдээ Совединин даргазы:

— Районун пошта салбы-ры багай ажилдап турар. Май айда мөген-бүренчилер созуу албаан. Пошта келбестиз. Райкүсөмүнун көжөр хураал-дарын көдээ черлерге эрти-лер үзе келген деп болаар мен.

Оон-даа өскө депутаттар са-нал берген, күсүмүнун ажи-лында чедер-челес чүлдери-ни хой-биле шуггүмчүлдүн. Де-путаттарын саналдарына үндөзүлгө, сессияга тускай

Ады-Тюлюш БЕГЭН.

Мөңгүн-Тайга районун мураахчы мадьяны чордун эдэ-чуртун Уугу тайкындын үзүндө бодунун хууча мадын доолаамын фронча үзүүн берип, Кызыл Шериге ачылган, ме белдиректи чакырып, Т. ваным төзөткөн-бизе кайтайын чадарчарлаа. Салым-Афонтова чорон Оложа Шалгыр отгул Салы-Шорно чурттен эоткем амалчарлаа баша берип отагай. Тымчын саргалыс чоталчарын Степан Чары-дох ху ачылганын чорон оон тоот айлы аяалайт. Салым-Ме чорон чуулгалдаа шюла ат-бизе бизжунин шүлүкчарлардан аргалаш, үзүү назымынгар-даа чадир номчууваннар довар боор.

Мөңгүн-Тайга райо-
муриакы малчыны чо-
дда-чурттуу Улуг дай-
ны үезинде бодунун
да малын дооламдын
тууга үзүп берип, Кү-
Шериге алаалаа,
белектерин чакырып,
ваным төзөзүчү-биле
лайын чыдаамакка Ба-
ла-чурттуу чаканан
Шангыр отгуу Сайы-Шир-
киттен ботончон эмчыл-
газ, бир онкайга Тыл-
сарагып тогаччымын
Сайы-оол уу кыгы-
тундуулаш, оол ээрт
ааваайын. «Сайы-Мерз»
шүгүлдөлдө шодат
бижээнин шоткозду-
згелдеш, үлүз назын
ларга чедир номчуваа-
ховар боор.

Ук маздырына ажы-
бо хүннерде база-ла би-
лаачыла ажил-ажыне
тапып, чурттал тобувул-
«Саны-Мого», кыоган-ата-
тын огулуну улут кызы
дырын атып өңөгөжө
аңгел тобувул ажуу.
рай Алтын-осовини Саны-
бо хүннерде Мого-Т
районин ажалла башкы
кассасынла кассир б
мкатып ажаллап торчу

[illegible]

Сатиктин көрүмү ия
Мугар-Аксичын эриги жак
ымиз тудар-даа болза,
мичкин-эришчын байлаы
рунуг, каастанда-көргүзү
түтүг, нөгөлзэинге дүшү
Ченер сатик эриги сүм
бай бир оңдайгы алам и
изин болуп кесте. Би
маңашарын бүтүм жар
мүлдөргө мыа өөредип,
жашинда тудар.

МЫНЧААР АЖЫЛДАП

Специалистін тайылбыры

коллективте ишпун аны
тап, оларнын ажыктача
чыкма, темини, майраба
уу коллективтин үзүмтүч
нин ажыл-иштин доруун
дыкчан тудары ол. Олар у
чүүлге-таа, спортчу марг
таалыга-таа, хей-инини аж
таалыга-таа шааналыг
лерин районга ап кел
Тывага үзүмчү ресольн
70 чыл база райончун и
тугуналыгын бээр 50
оюнга тураксаатка ажыл
коллективтерини аралыгын
чүүл көрүлдөзгөнү үшкү
нин чоюкта чаа ээлээр.

Коллективте ажилдад ту
аияктардан хөгжүм, баш
зы О. Иргит, кижизил
бапкылар С. Салчак, Г. К
оол, Т. Демдек, Г. Монг
А. Докпан-оол, оларын д
залачкылары М. Айы
Х. Шончалай, Р. Сугур
чарыштын тийгешкедери.

Валентина Ондар түгө
дунун ажылы-биле кызга
ланмай, хей-ниини ажы-
ак сепкилдин-биле кыл-
боолуң ар-бүлөң, ажы-тө-
бөз кижизилд, амьдыл
баулуг туруштуг кижилер
бирээни болуп чоругу. Ол
дунун билини бедиял, ал
зыла Күрүңниң башкы
ститудуна бот-өөрөдиге-би-
га өөрөңни турар.

— Бугу-ле түвөгө кан
четтигип, ажылдап, өөрө
чоруур силер? — деп мээр
тынымга, Валентина мында
харыялады:

— Бо бугүгө мээр джыг
жым чөлентигижим, мени д
кип, дузалал чоруур кижиге ө

Шыңар-ла, Александр Онда-
га багай-согай бажын эзде-
лаз бырашпас-тыр дээр
караам-биле көргөн мен.
төрөжөн эжиния бажы-
кылы дег ажилын шүлт
болууга хүлээнин алган,
аразында эки ажилдан чору-
дник ала-тыр, Аныак кня-
тер шак нычаар бот-боттар
билдин, хүнүлөжип чору-
болза тыка эки, буюлут а-
дежикти өг-беле деп атас о-
дур нийя.

Райса ОНДАР.

ТҮЛҮКТЭЭН

ТҮЛҮКТЭЭН

Районун сүххэстэриинд
ахь кыргылаахь түлүктээ
Кыргыар ужурут 84 муу
00 баш хойун 84 тайтай
хун муун кыргып тооскал
хир хойаа ормуаа-биле 2
илограм 600 грамм дуу
длмьлэ 600 грамм дуу
аахь «Ийн-Тал» болш Т.
хейи-бул атыг сүххэстэр

1084